

XLVIII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody II stopnia pisemne – podejście 2

ROZWIĄZANIA

Zadanie 9

Uzupełnij poniższy tekst wpisując właściwe nazwy.

Statki handlowe, aby przedostać się z południowego Bałtyku na wody Morza Północnego mogą wybrać drogę wiodącą przez Cieśniny Duńskie i wokół Półwyspu **Jutlandzkiego (Jutlandia)**. Alternatywna droga z Bałtyku w kierunku Atlantyku wiedzie przez Kanał **Kiloński**, zbudowany pod koniec XIX w. na terytorium niemieckiego landu Szlezwik-Holsztyn. Ów kanał ma ujście w estuarium rzeki **Łaby (Łaba)**, jednej z najdłuższych rzek Europy. W dolnym biegu rzeka ta przepływa przez **Hamburg**, wielkie niemieckie miasto portowe, niegdyś należące do Hanzy. W pobliżu ujścia wspomnianej rzeki znajdują się **watty**, czyli rozległe równie pływowe, odsłaniane w trakcie odpływów morza. Są tam tereny lęgowe licznych gatunków ptaków i fok. Tam też, wzdłuż wybrzeża, rozciąga się archipelag Wysp **Fryzyjskich (Fryzyjskie)**, należący do trzech państw: **Niemiec (Niemcy)**, **Danii (Dania)** i **Niderlandów (Niderlandy, Holandii, Holandia)**. Płynąc dalej na zachód i południe wzdłuż wybrzeża Europy statki handlowe mogą zawinąć do jednego z dziesięciu największych portów na świecie, położonego w niderlandzkim mieście **Rotterdam** u ujścia rzeki **Ren**, przepływającej przez sześć państw, największego belgijskiego portu w **Antwerpii (Antwerpia)** lub jednego z największych francuskich portów handlowych w **Dunkierce (Dunkierka)**, skąd na przełomie maja i czerwca 1940 r. ewakuowały się wojska francuskie i brytyjskie pod naporem inwazji wojsk III Rzeszy. Stąd już niedaleko do Cieśniny **Kaletańskiej (Kaletańska, Pas de Calais, Dover)**, rozdzielającej kontynentalną Europę i Wielką Brytanię oraz Kanału La Manche. Po jego brytyjskiej stronie, w pobliżu portu Dover, można podziwiać spektakularne białe klify, zawdzięczające swój kolor skale osadowej o nazwie **kreda (kreda piząca, uznawane też wapień)**, z której są zbudowane. Po przejściu przez Kanał La Manche statki wpływają na wody Atlantyku – otwarte morze szelfowe u wybrzeży Wysp Brytyjskich i Bretanii, które nazywa się Morzem **Celtyckim (Celtów)**.

Zadanie 10

Poniższa tabela przedstawia moment południa słonecznego pierwszego dnia każdego miesiąca w czterech miastach (stolicach państw) w Europie według czasu urzędowego w nich obowiązującego.

Miasto	Miesiące											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Paryż	12:54:11	13:04:08	13:02:47	13:54:17	13:47:35	13:48:24	13:54:26	13:56:51	13:50:27	13:40:07	12:34:02	12:39:37
Warszawa	11:39:27	11:49:25	11:48:05	12:39:35	12:32:53	12:33:41	12:39:43	12:42:08	12:35:46	12:25:25	11:19:20	11:24:54
Tallinn	12:24:30	12:34:28	12:33:09	13:24:39	13:17:57	13:18:44	13:24:47	13:27:12	13:20:50	13:10:29	12:04:23	12:09:57
Madryt	13:18:48	13:28:44	13:27:23	14:18:53	14:12:11	14:13:01	14:19:03	14:21:27	14:15:04	14:04:43	12:58:39	13:04:14

A. Na podstawie danych w tabeli i własnej wiedzy rozpoznaj, których miast dotyczą dane. Wybierz cztery spośród pięciu poniższych propozycji odpowiedzi i wpisz je w odpowiednie miejsca w pierwszej kolumnie tabeli.

Londyn, Madryt, Paryż, Tallinn, Warszawa

B. Pomaluj czerwoną kredką komórki tabeli, w których moment południa słonecznego podany jest według czasu letniego.

C. Korzystając z danych zawartych w tabeli i wiedzy o rozmiarach Ziemi oblicz, ile wynosi różnica długości geograficznej między miastami opisanymi w dwóch pierwszych wierszach tabeli. Miejsce na ewentualne obliczenia znajduje się u dołu tej strony.

Odpowiedź: Różnica długości geograficznej wynosi **18°41'** (uznawano odpowiedzi w zakresie **18°21' do 19°01'**).

Zadanie 11

Mapę konturową pewnej wyspy w skali 1:4 000 000 skopiowano na ksero. Obsługa punktu kserograficznego dokonała dwóch różnych prób powielenia mapy. Uzupełnij luki w poniższych opisach.

A. Na kserokopiarce ustawiono pomniejszenie mapy do 50%. Oznacza to, że każdy jej bok został skrócony do 50% wymiaru oryginalnego. W jakiej skali mapę otrzymano na wykonanej kopii? Ile razy zmniejszyła się powierzchnia mapy?

Odpowiedź: Skala skopiowanej mapy to **1:8 000 000**, a powierzchnia skopiowanej mapy jest **4** razy mniejsza w stosunku do oryginału.

B. Docelową skalą mapy miała być skala 1:1 000 000. Ile razy zwiększy się powierzchnia mapy? Podaj wartość w %, jaką należy ustawić na kserokopiarce, by otrzymać mapę w ten sposób powiększoną (pamiętaj, że zachowanie oryginalnego wymiaru to ustawienie 100%)?

Odpowiedź: Powierzchnia skopiowanej mapy jest **16** razy większa w stosunku do oryginału. Mapę należy powiększyć do **400** %.

Zadanie 12

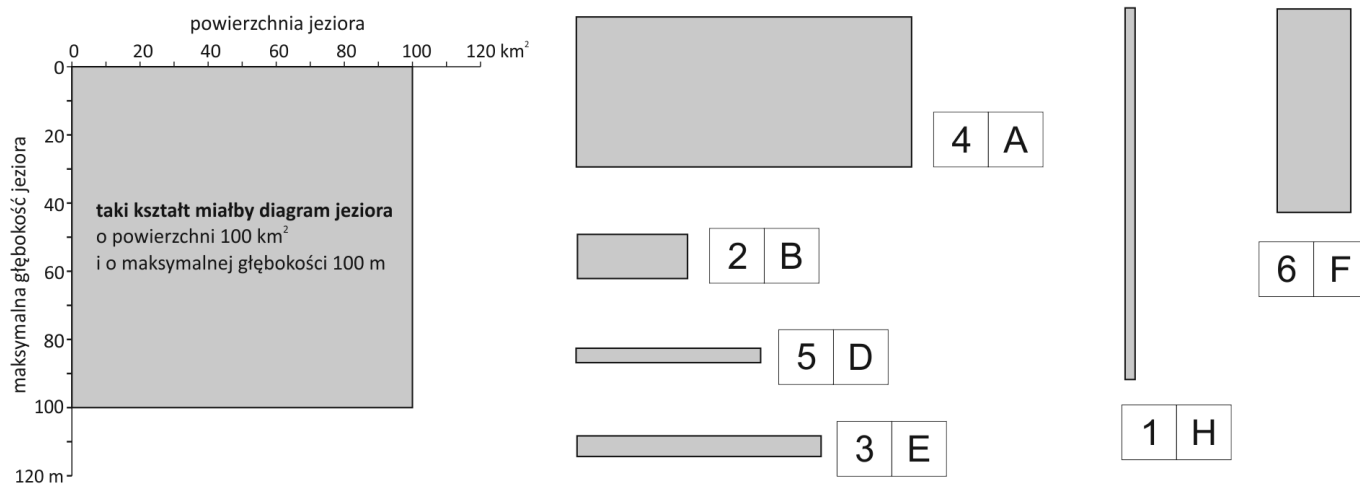
Poniższe diagramy przedstawiają powierzchnię i maksymalną głębokość wybranych jezior w Polsce. Przyporządkuj do każdego diagramu nazwę jeziora i jego opis, wstawiając w kwadraty odpowiednią cyfrę (1-6) i literę (A-I), wybrane spośród poniższych. Za odpowiedź poprawną uznawana będzie poprawnie wskazana para: cyfra i litera.

Opis jezior:

- 1 - najgłębsze jezioro w Polsce
- 2 - najdłuższe jezioro w Polsce, położone na Pojezierzu Iławskim, połączone z Kanałem Elbląskim
- 3 - położone na Pobrzeżu Południowobałtyckim, trzecie pod względem powierzchni jezioro w Polsce
- 4 - jezioro polodowcowe, drugie pod względem wielkości w Polsce
- 5 - jezioro deltowe znajdujące się w granicach dużego miasta
- 6 - sztuczne jezioro zaporowe w południowej Polsce o największej pojemności całkowitej wody

Nazwy jezior:

- A - Mamry
- B - Jeziorak
- C - Czorszyńskie
- D - Dąbie
- E - Łebsko
- F - Solińskie
- G - Gopło
- H - Hańcza
- I - Śniardwy

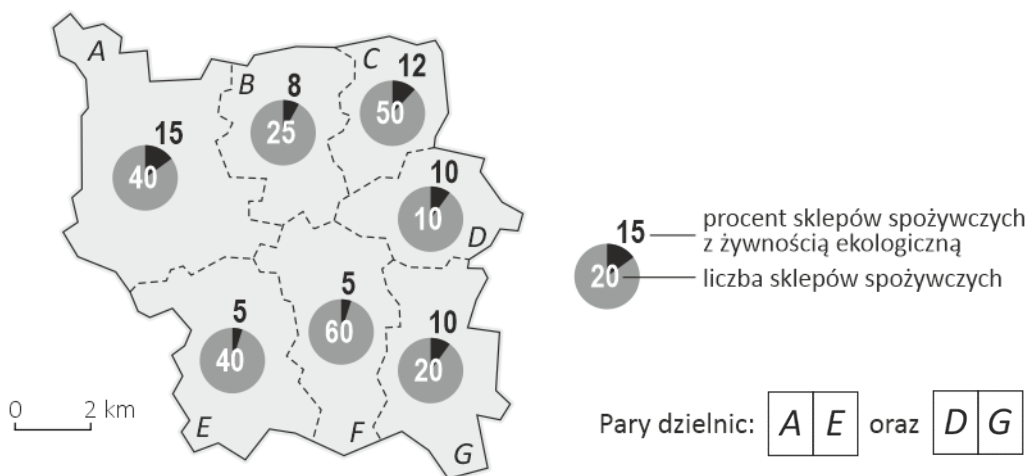

Na podstawie: Choiński A., 2006, *Katalog jezior polskich*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań

Kolejność wpisywania cyfr i liter przy danym diagramie nie ma znaczenia (poprawne jest „4A” i „A4”).

Zadanie 13

Na planie miasta przedstawiono liczbę sklepów spożywczych w dzielnicach oznaczonych literami A-G oraz informację, ile procent sklepów spożywczych sprzedaje żywność ekologiczną. W kwadraty obok planu wpisz litery oznaczające pary sąsiadujących ze sobą dzielnic, po połączeniu których powstaną dwa różne obszary, każdy z 10-cio procentowym udziałem sklepów sprzedających żywność ekologiczną.

Kolejność odpowiedzi dowolna: „AE” (lub „EA”) oraz „DG” (lub „GD”).

Zadanie 14

Uzupełnij tabelę. Obok podanych opisów prezentacji kartograficznych wpisz nazwy zastosowanych na nich metod prezentacji kartograficznej. Nazwy metod wybierz spośród poniższych.

barwnych powierzchni, batymetryczna, izoliniowa, kartodiagram, kartogram, zasięgów

Opis prezentacji kartograficznej	Metoda prezentacji kartograficznej
Linie na mapie Bałtyku łączą punkty o jednakowym zasoleniu określonym w promilach.	izoliniowa
Pola odpowiadające powiatom są pokolorowane tak, że stopnie jasności barwy odpowiadają lesistości danego powiatu wyrażonej w procentach.	kartogram
Fragmety terytorium Polski są pokolorowane różnymi barwami o zbliżonej jasności tak, by pokazać ich przynależność do różnych typów krajobrazu.	barwnych powierzchni
Punktom na mapie miasta reprezentującym szpitale przypisane są koła, a ich powierzchnie są proporcjonalne do liczby łóżek dostępnych w danym szpitalu.	kartodiagram

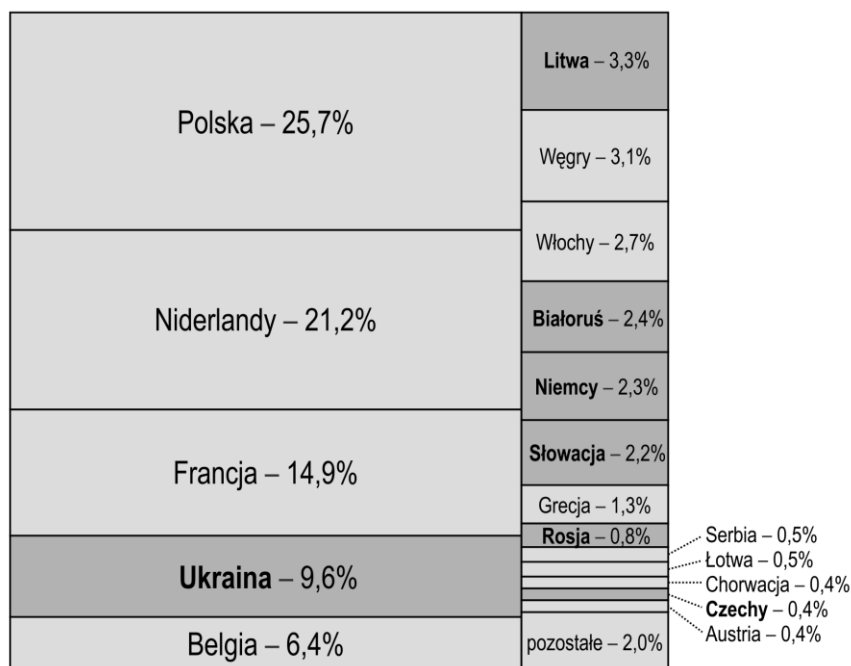
Zadanie 15

W poniższym tekście podkreśl poprawne odpowiedzi, wybierając je spośród podanych w nawiasie.

W 2021 r. obchodziliśmy 150-lecie urodzin (*Edwarda* / *Eugeniusza* / *Stanisława*) Romera – wybitnego geografa, a także twórcy nowoczesnej polskiej (*geodezji* / *kartografii* / *poligrafii*). W 1916 r. Romer opublikował (*„Geograficzno-statystyczny atlas Polski”* / *„Historyczny atlas Polski”* / *„Wielki ilustrowany atlas Europy”*), który w przededniu rozstrzygnięć związanych z końcem pierwszej wojny światowej przywracał światowej opinii publicznej pamięć o Polsce zatartą przez ponad 100 lat niebytu państwowego. Dzięki rozpropagowanej przez Romera metodzie (*cieniowania* / *hipsometrycznej* / *kreskowej*) w nauczaniu geografii, można powiedzieć, że do dziś w Polsce oglądamy świat oczami Romera.

Zadanie 16

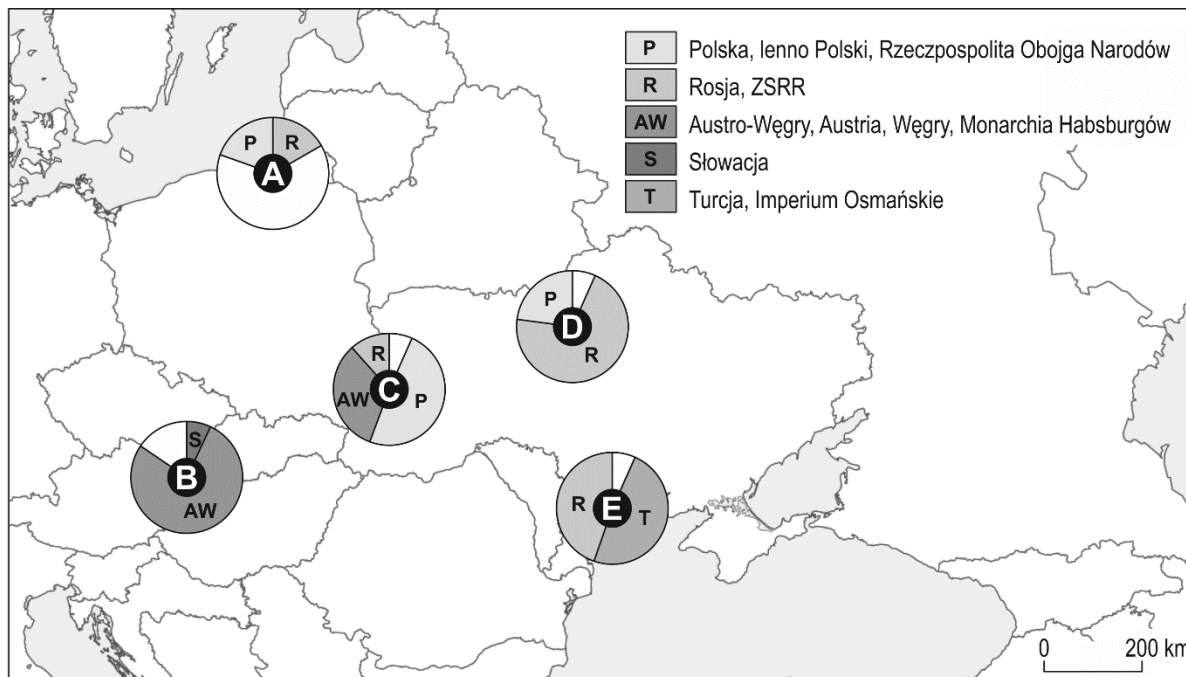
Na diagramie przedstawiono państwa z najwyższą liczbą wyróżnionych tytułem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” (stan na 31 grudnia 2020 r.). Pogrubiono nazwy państw sąsiadujących z Polską. Polacy stanowią najliczniejszą grupę wyróżnionych tym tytułem (25,7%), jednak państwem o najwyższej liczbie wyróżnionych w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców są Niderlandy. Korzystając z danych przedstawionych na diagramie i własnej wiedzy dokończ poniższe zdania, wstawiając znak „X” w odpowiedni kwadrat.

- Sąsiadem Polski o najwyższej liczbie „Sprawiedliwych wśród Narodów Świata” na 100 tys. mieszkańców jest państwo:
 Białoruś Czechy Litwa Niemcy Rosja Słowacja Ukraina
- Sąsiadem Polski o najniższej liczbie „Sprawiedliwych wśród Narodów Świata” na 100 tys. mieszkańców jest państwo:
 Białoruś Czechy Litwa Niemcy
 Rosja Słowacja Ukraina

Zadanie 17

Na mapie metodą kartodiagramu strukturalnego pokazano zmiany przynależności państwowej wybranych miast w latach 1569-2018. Na każdym diagramie pozostawiono jeden nieobjaśniony w legendzie okres przynależności.

Na podstawie: Solarz M. W. (red.), 2018, *Geograficzno-polityczny atlas Polski*, Warszawa

Uzupełnij tabelę. W każdym wierszu wpisz nazwę odpowiedniego miasta (odpowiedzi wybierz spośród poniższych), a także nieopisaną w legendzie przynależność państwową miasta.

Bartoszyce, Bratysława, Budapeszt, Charków, Kaliningrad, Kijów, Kiszyniów, Kłajpeda, Lwów, Odessa, Przemyśl, Użhorod, Wiedeń

Litera oznaczająca położenie miasta	Nazwa miasta	Nieopisana w legendzie przynależność państwowa miasta
A	Kaliningrad	Niemcy (Prusy, Cesarstwo Niemieckie, Rzesza Niemiecka)
B	Bratysława	Czechosłowacja
C	Lwów	Ukraina
D	Kijów	Ukraina
E	Odessa	Ukraina